

Andrzej F. Dziuba

"An den Grenzen der ethischen Belastbarkeit : Ethische Reflexionen zur Problematik der Reproduktionsmedizin und der Gentechnologie", Karl-Heinz Kleber, Ordinariat Passau 1989 : [recenzja]

Collectanea Theologica 61/2, 203-204

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

się na Maryję jako na idealny wzór Kościoła. To Maryja jest wzorem Kościoła, a więc i każdego wierzącego, w porządku wiary, miłości i doskonałego zjednoczenia z Chrystusem. Tylko zapatrzenie się na Maryję pozwoli wspólnocie wierzących osiągnąć jej ostateczny horyzont, którym jest życie wieczne, czyli sam Bóg.

Książka o. J. Salija *Tajemnica Emmanuela dzisiaj* zasługuje na odnotowanie i uważną lekturę. Pozwala ona na uświadomienie sobie ważności Kościoła w życiu chrześcijańskim i na pogłębienie rozumienia jego znaczenia w tym życiu. Jest to tym ważniejsza sprawa, że i u naszych wierzących pojawiają się tendencje do pozakościelnego patrzenia na Chrystusa i chrześcijaństwo; i nasi chrześcijanie gubią w swojej wierze potrzebę identyfikacji z Kościołem. Problematyka zasygnalizowana w opracowaniu o. J. Salija zasługuje na powszechną uwagę i na dalszą pogłębiającą refleksję teologiczną.

ks. Janusz Królikowski, Gorlice

Karl-Heinz KLEBER, *An den Grenzen der ethischen Belastbarkeit: Ethische Reflexionen zur Problematik der Reproduktionsmedizin und der Gentechnologie*, Sonderdruck für das Bischöfl. Ordinariat Passau 1989 s. 73.

Problematyka przekazywania życia jest szczególnie poddana licznym eksperymentom medycznym. Co więcej obserwuje się w tej dziedzinie także i liczne osiągnięcia. Jawi się tu jednak pytanie, czy medycyna powinna czynić wszystko to, co potrafi? Oczywiście, najpierw odpowiedź będzie udzielona tylko w sferze technicznych możliwości i osiągnięć wiedzy ludzkiej. Dochodzi tu jednak jeszcze jedna sfera, której nie można pominąć, której nie można zapominać, idzie o sferę etyczno-moralną.

Tej problematyce została poświęcona praca profesora teologii moralnej na Uniwersytecie w Passau, K.-H. Klebera. Jest on znany m.in. jako autor *De parvitate materiae in sexto. Ein Beitrag zur Geschichte der katholischen Moraltheologie* (Regensburg 1971), *Gerechtigkeit als Liebe. Die Moraltheologie Herkulans Oberrauchs OFM (1728—1808)* (Düsseldorf 1982) czy ostatnio *Einführung in die Geschichte der Moraltheologie* (Passau 1985).

Autor, po wprowadzeniu (s. 7—9), podejmuje podstawowe etyczne zasady refleksji wokół podjętej tematyki (s. 10—16). Przechodząc następnie, jak sam to określa, do konkretyzacji, wydziela dwie grupy zagadnień poświęconych medycynie reprodukcji oraz technologii genetycznej. Całość tematyczną zamyka krótkie podsumowanie (s. 62—63).

Problematyka reprodukcji zawiera sześć szczegółowych kwestii: diagnozowanie przedporodowe, FIVET homologiczny, FIVET heterologiczny, zastępcze macierzyństwo, embriony jako obiekty badawcze i „od początku ludzkiego życia” (s. 16—46). Te szczegółowe uwagi poprzedza ukazanie historycznego rozwoju myśli ludzkiej w zakresie reprodukcji życia człowieka. Autor wskazuje na bardziej zasadnicze etapy rozwoju nauki oraz wypowiedzi i postawy nauki Kościoła. W tej ostatniej idzie o wypowiedzi papieży, urzędów Stolicy Apostolskiej czy Konferencji biskupów, zwłaszcza niemieckich. Zasadniczym źródłem w tych kwestiach jest *Instrukcja o szacunku dla rodzącego się życia ludzkiego i o godności jego przekazywania. Odpowiedzi na niektóre aktualne zagadnienia* wydana przez Kongregację Nauki Wiary z 22 lutego 1987 r. K.-H. Kleber sięga także do uwag odnośnie do interpretacji wspomnianej *Instrukcji*, podanych przez bp. K. Lehmana, przewodniczącego Konferencji Episkopatu Niemiec z 9 marca 1987 r.

Drugi blok tematyczny poświęcony został technologii genetycznej (s. 46—61). Autor podaje tu uwagi historyczne, ale koncentruje się przede wszystkim na szerokiej płaszczyźnie relacji określonych możliwości medycznych, w sensie technicznym, do genetyki widzianej w odniesieniu do godności

osoby ludzkiej. Wielkość różnych możliwości, tylko sygnałnie wskazanych przez autora, jest uświadomieniem osiągnięć, a z drugiej strony i zagrożeń.

Po wspomnianym zakończeniu K.-H. Kleber podaje wykaz literatury w układzie chronologicznym (s. 64—70). Składają się na nią artykuły oraz opracowania książkowe, a ponadto Instrukcja oraz dwa teksty Konferencji Episkopatu Niemiec. Pewną pomocą jest także wykaz nazwisk (s. 71—72) oraz spis rzeczowy (s. 72—73).

Niemiecką moralista wskazuje na ową graniczność kwestii medyczno-moralnych zwłaszcza w odniesieniu do prokreacji i genetyki. Granice te muszą zasadzać się na etyce, a nie jak chcą niektórzy na technicznych możliwościach wiedzy ludzkiej danego etapu historii. Tylko wymiar etyczny pozwala na właściwe odniesienie wszelkich osiągnięć do człowieka, z jednoczesnym zachowaniem jego godności. Stąd zasadność pytania o relacje możliwości i stosowalności osiągnięć medycznych. Opracowanie Klebera jednoznacznie wskazuje, iż jedyną szansą właściwego wyjścia z zaułków wiedzy ludzkiej jest etyka. W sytuacjach granicznych spraw odnoszących się do życia człowieka, choćby był on tylko bezbronnym embrionem, rozwiązaniem może być linia etyczno-moralna. Co więcej nie jest ona regresem czy zaoferowaniem w płaszczyźnie wiedzy ludzkiej. Jest ona zawsze na służbie człowieka w jego godności i integralności fizycznej, duchowej oraz całokształtu wymiaru społecznego.

ks. Andrzej F. Dziuba, Warszawa

Antonio DONGHI, *La spiritualità della celebrazione eucaristica*, Milano 1987, s. 184.

Celebracja Eucharystii jest w Kościele zawsze wielkim, historyczno-zbawczym wydarzeniem, a zarazem nieporównywalnym z niczym doświadczeniem wiary dla każdego z nas. Celebując bowiem Najświętszą Ofiarę przekonujemy się, że dzięki jej duchowym owocom mamy konkretny udział w budowaniu wspólnoty Kościoła oraz w dążeniu do jej wewnętrznej spójności. W Eucharystii też od najdawniejszych wieków wszyscy wierzący w Chrystusa widzą centrum chrześcijańskiego życia i działania oraz niewyczerpalne źródło całej chrześcijańskiej duchowości.

Temat duchowości w celebracji liturgii eucharystycznej studiuje ks. A. Donghi w swojej książce o tym samym tytule. Autor, opierając się na schemacie celebrowania Mszy św., stara się ująć Najświętszą Ofiarę, najpierw od strony doktrynalnej, by następnie wykazać bogactwo treści duchowych celebracji eucharystycznej, którymi karmi się każdy chrześcijanin, ilekroć w pełni uczestniczy w świętej Eucharystii.

Książka ks. Donghi podzielona jest na dziewięć rozdziałów. Każdy z nich kończy się bibliografią, nawiązującą do omawianej problematyki. A oto niektóre treści, akcentowane w poszczególnych rozdziałach: Pierwszy rozdział jest pomyślany, jako wprowadzający. Ma on uświadomić czytającemu tę książkę, czym jest Eucharystia. Autor zaznacza, że w żadnym razie, nie może być ona rozumiana jako rzeczywistość, którą się tylko studiuje. Rozdział drugi, poświęcony jest Tajemnicy celebracji liturgicznej, która zawsze ma wymiar trynitarny i paschalny, a na którą składają się charakterystyczne elementy. Autor wymienia ich osiem i omawia każdy z poszczególna. W trzecim rozdziale ks. Donghi zwraca uwagę na potrzebę duchowego przygotowania do właściwego przeżywania celebracji eucharystycznej. Jest to warunek nieodzowny, by pojąć nieustanny dialog, zachodzący między tym, co boskie i między tym, co ludzkie. Zdaniem autora szczególną pomocą służyć nam tu teksty eucharystyczne i biblijne, będące w ścisłej łączności życia i kultu, a mające zawsze zabarwienie eschatologiczne. Czwarty rozdział, zajmuje się Obrzędami wstępnymi Mszy św. Kładzie się tu wielki nacisk